

ปัจจัยการส่งเสริมในการสมัครเป็นผู้ประกันตน ตามมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย

ENCOURAGING INFORMAL EMPLOYEES TO SEEK INSURANCE UNDER SECTION 40, CHIANG RAI, THAILAND

Received: 27 January 2022

Revised: 23 May, 2022

Accepted: 1 June, 2022

มณฑนา มหาบุญญานนท์*

Muntana Mahabunyanon*

เบญจวรรณ เบญจกรณ์**

Benchawan Benchakorn**

*บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Master of Business Administration, Program in Business Administration, Faculty of Management
Science, Chiang Rai Rajabhat University.

*E-mail: montana__modtanoi@hotmail.com

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงราย

Assistan Professor in Master of Business Administration, Faculty of Management Science,
Chiang Rai Rajabhat University.

**E-mail: benjawan508@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการส่งเสริมในการสมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ ในจังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการสังกัดกระทรวงแรงงาน จำนวน 4 คน และวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากประชาชนแรงงานนอกระบบที่ไม่ได้สมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 และมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่งเสริมในการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 เป็นอันดับแรก คือ ปัจจัยอนามัย ด้านความมั่นคงในการทำงาน รองลงมาคือ ปัจจัยจิตใจ ด้านอัตราการนำส่งเงินสมทบ ปัจจัยอนามัย ด้านชีวิตส่วนตัว ปัจจัยจิตใจ ด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านบุคลากรสำนักงานประกันสังคม ตามลำดับ และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยการส่งเสริม ด้านปัจจัยอนามัยที่มีความสัมพันธ์กับการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ด้านตำแหน่งงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านสภาพการทำงาน และด้านค่าตอบแทน ส่วนปัจจัยการส่งเสริม ด้านปัจจัยจิตใจที่มีความสัมพันธ์กับการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านความสะดวกในการเข้ารับบริการ ด้านบุคลากรสำนักงาน และด้านอัตราการนำส่งเงินสมทบ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ: จังหวัดเชียงราย ปัจจัยจิตใจ ปัจจัยอนามัย ผู้ประกันตนมาตรา 40

Abstract

The purpose of this essay is to investigate the variables that encourage informal employees to apply for insurance under section 40 Chiang Rai, Thailand. This study employed a mixed method. Qualitative data were gathered from four officials in government departments overseen by the Ministry of Labor. For qualitative method, data were gathered from 400 observations who were informal laborers without Section 40 insurance and lived in Chiang Rai Province. The mean was used to examine the concentricity of the data. Besides, t-test, one-way ANOVA, and multiple regression analysis were applied. According to the findings, the primary motivating reasons for applying to be an insured under Section 40 were health considerations and work stability, followed by motivational

elements, contribution rate, health factors, personal life, and motivation factors. The hypothesis testing revealed that the boosting factor was the social security office staff variables. Health issues connected to the application for insurance under Section 40 of Chiang Rai Province's informal laborers, including employment position Workplace safety, working conditions, and compensation The element of promotion Influencing elements associated to filing for insurance under Section 40 of Chiang Rai Province's informal laborers, including communication The ease with which services may be obtained significant the level of 0.05, office workers and contribution rate.

Keywords: Chiang Rai Province, Motivator factors, Hygiene Factors, Insured Persons Section 40

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาแรงงานไทยส่วนใหญ่ของประเทศไทยยังคงเป็น “แรงงานนอกระบบ” ที่ไม่ได้รับการคุ้มครองและไม่มีสวัสดิการต่าง ๆ ทั้งในด้านสุขภาพและขาดความมั่นคงในชีวิต ส่งผลทำให้คุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพการทำงานของแรงงานไทยยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร และจากสถานการณ์เศรษฐกิจและปัญหาด้านสุขภาพในปัจจุบัน แรงงานนอกระบบได้รับผลกระทบอย่างรอบด้าน ทั้งต่ออาชีพ รายได้ การดำเนินชีวิต อีกทั้งแรงงานในระบบก็มีแนวโน้มที่จะมาทำงาน เป็นแรงงานนอกระบบมากขึ้น ในประเทศไทยมีผู้มีงานทำที่เป็นแรงงานนอกระบบคือ แรงงานที่ไม่ได้รับการคุ้มครองด้านสิทธิประโยชน์จากระบบประกันสังคม ซึ่งพบว่า มีแรงงานนอกระบบจำนวน 20.8 ล้านคน ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ประมาณ 12.6 ล้านคน ส่วนใหญ่มากกว่ากึ่งหนึ่งอยู่ในภาคเกษตรกรรม ทั้งนี้ สถานการณ์ของไทยไม่มีความแตกต่างจากสถานการณ์ ในระดับโลก โดยข้อมูลขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ระบุว่า ประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป ประมาณ 2,000 ล้านคน เป็นแรงงานนอกระบบ คิดเป็นร้อยละ 61.3 ของการจ้างงานทั้งหมด ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบทคิดเป็นร้อยละ 80 อยู่ในภาคเกษตรคิดเป็นร้อยละ 93.6 และมีระดับการศึกษาในชั้นประถมศึกษา (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562)

แรงงานนอกระบบจึงต้องรับการคุ้มครองทางสังคม คือ การมีหลักประกันในการทำงาน ครอบคลุมทุกกลุ่มอาชีพอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม มีการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้อง พัฒนาสมรรถนะและขยายโอกาสการมีงานทำ ส่งเสริมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย และพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุน สุขภาพความปลอดภัยในการทำงาน ในด้านความมั่นคงทางรายได้ คนทำงานทุกกลุ่มในภาคเกษตรได้รับการคุ้มครองรายได้ แรงงานนอกระบบได้รับการคุ้มครอง

ค่าจ้างขั้นต่ำ คนทำงานทุกกลุ่มมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินเชื่อ คนทำงานทุกกลุ่มที่ประสงค์จะได้รับการสนับสนุนได้รับการขึ้นทะเบียน ด้านสุขภาพ ความปลอดภัยในการทำงาน แรงงานหรือคนทำงานได้รับการคุ้มครองด้านสุขภาพความปลอดภัยในการทำงาน ขยายสิทธิประโยชน์ให้ใกล้เคียงหรือเทียบเท่ากับแรงงานในระบบ ขยายขอบเขตการคุ้มครองและสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับแรงงานนอกระบบ (Unni & Rani, 2002) เสนอว่าการทำให้แรงงานนอกระบบมีความเสี่ยงน้อยลง ต้องให้ความสำคัญต่อมาตรการ “คุ้มครอง” (Protection) และ “เสริมสร้างสนับสนุน” (Promotion) “การคุ้มครอง” มีเป้าหมายเพื่อหลีกเลี่ยงการลดระดับของมาตรฐานการดำรงชีวิตที่เป็นอยู่เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ และเกี่ยวข้องกับการลดผลเสียหายจากความเสี่ยง โดยนัยนี้ มาตรการจัดการความเสี่ยงในภาพรวมคือการสร้างการคุ้มครองทางสังคม ซึ่งจำแนกได้เป็นมาตรการสร้างความมั่นคงขั้นพื้นฐาน และความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ

จากข้อมูลได้มาจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยการเก็บข้อมูลจากแรงงานนอกระบบภายในจังหวัดในช่วงอายุ 15 - 65 ปี พบว่า ของแรงงานนอกระบบที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 รายใหม่ จำนวน 2,734 คน คิดเป็นร้อยละ 37.46 คิดค่าคะแนนเท่ากับ 0.93 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำมาก สะท้อนให้เห็นถึงแรงงานนอกระบบในจังหวัดเชียงรายยังไม่เข้าสมัคร เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 เพื่อสวัสดิการและการคุ้มครองด้านสิทธิประโยชน์ของแรงงานนอกระบบในจังหวัดเชียงราย ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานด้านประกันสังคมจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในการหาแนวทาง และ สามารถชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องให้แก่ผู้มาใช้บริการได้ จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการสร้างแนวทางการส่งเสริมแรงงานนอกระบบในจังหวัดเชียงรายสมัครเป็นผู้ประกันตน มาตรา 40 และ ช่วยให้คุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบในจังหวัดเชียงรายที่สมัครเป็นผู้ประกันตน มาตรา 40 ดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการส่งเสริมในการสมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยการส่งเสริมในการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมแรงงานนอกระบบในจังหวัดเชียงรายสมัครเป็นผู้ประกันตน มาตรา 40

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยการส่งเสริมในการสมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีและแนวคิดของเฟรดริก เฮอริชเบิร์ก (Federick Herzberg) อธิบายเกี่ยวกับปัจจัยหลัก 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประสิทธิภาพในการทำงานของมนุษย์ ได้แก่

ปัจจัยจูงใจ (Motivator factors) ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจในการทำงาน และปัจจัยค่าจูนหรือปัจจัยสุขอนามัย (Hygiene factors) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550; Herzberg, 1993) ในการทบทวนวรรณกรรม เรื่อง การตัดสินใจสมัครเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม (ธมนวรรณ บุญรักษา, 2556) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครประกันสังคม มาตรา 40 ของผู้ทำงานที่บ้านใน จ.เชียงใหม่ (พิชญ์ลีนี ศรีเดช, 2556) การรับรู้และการตัดสินใจเป็นผู้ประกันตามมาตรา 40 ของผู้ประกอบการอาชีพอิสระ สำนักงานประกันสังคมจังหวัดแพร่ (ปัญญาวร วงศ์ฉายา, เล็ก สมบัติ, และ สุรางค์รัตน์ วศินารมณ, 2558) ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่มีต่อการประกันสังคมตาม มาตรา 40 (รวีวรรณ วัฒนพานิช, 2554) การรับรู้และความคิดเห็นต่อการประกันสังคม มาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ ในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี (ดารณี เทียนเครือ, 2558) และแนวทางส่งเสริมการดำเนินงานขยายความคุ้มครองประกันสังคมสู่แรงงานนอกระบบ ในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตต์ (สัญญา จันทร์รอด, ทศนีย์ ปัทมสนธิ, และ ธนัช กนกเทศ, 2559) ซึ่งมีปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยอนามัย (Hygiene Factors) ได้แก่ นโยบายและการบริหารขององค์การ การบังคับบัญชาและการควบคุมดูแล ความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ตำแหน่งงาน ความมั่นคงในการทำงาน ชีวิตส่วนตัว สภาพการทำงาน และค่าตอบแทน

2. ปัจจัยจูงใจ (Motivator factors) ได้แก่ ปัจจัยด้านสื่อสาร ปัจจัยด้านความสะดวกในการเข้ารับบริการ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านบุคลากรสำนักงานประกันสังคม อัตราการนำส่งเงินสมทบ

เนื่องจากเป็นแนวคิดทฤษฎีที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนให้แรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย เพื่อสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 เพราะแรงงานนอกระบบมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนเพื่อหาแนวทางสนับสนุนให้แรงงานนอกระบบได้รับสวัสดิการ การคุ้มครองจากระบบประกันสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความมั่นคงจากการทำงาน

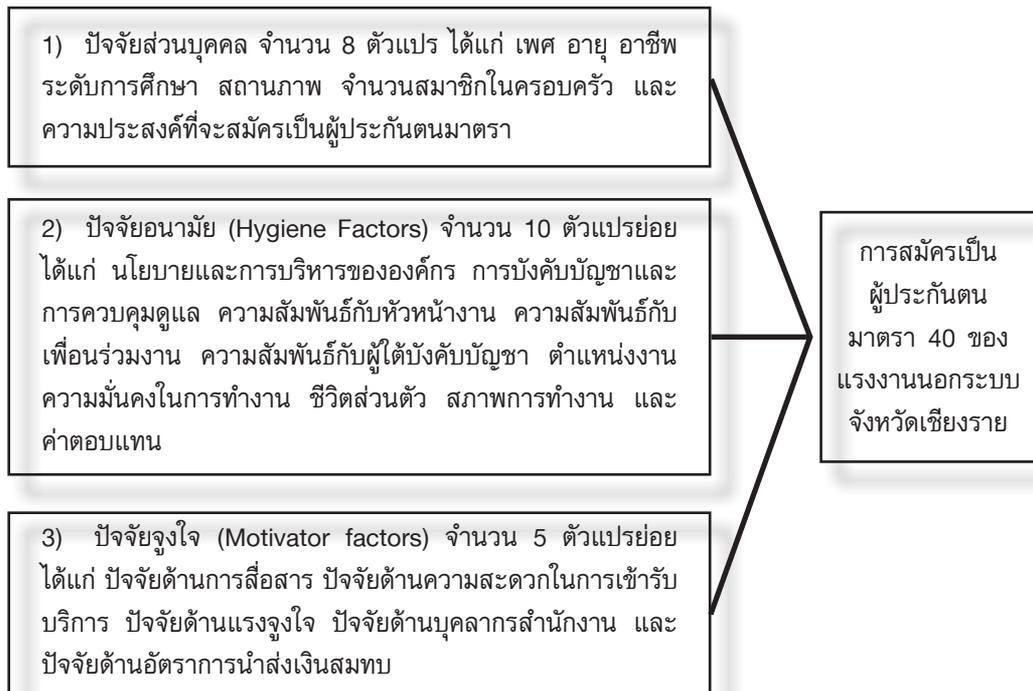
จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสนับสนุนให้แรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย เพื่อสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 จะสามารถสรุปประเด็นที่สำคัญ ได้ดังนี้

ปัจจัยจูงใจ หรือปัจจัยกระตุ้น (Motivator factors) อันได้แก่ ลักษณะของงานมีความสำคัญเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ปัจจัยค่าจูน หรือปัจจัยสุขอนามัย (Hygiene Factors) เนื่องจากปัจจัยจูงใจเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานอย่างแท้จริง โดยปัจจัยค่าจูนหรือปัจจัยสุขอนามัย เป็นความต้องการที่ไม่มีวันที่จะสิ้นสุด กล่าวได้ว่ามีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องสนองตามความต้องการของมนุษย์ ซึ่งสามารถช่วยลดความไม่พอใจที่จะทำงานได้อย่างไรก็ตามปัจจัยค่าจูนหรือปัจจัยอนามัยยังไม่สามารถสร้างความพึงพอใจที่แท้จริงและ

ถาวรได้อย่างแท้จริง อีกทั้งในกระบวนการจูงใจที่ต้องการจะสร้างให้เกิดแรงจูงใจที่ดีนั้น จำเป็นต้องมีการจัดการและกำหนดปัจจัยต่างๆ ทั้งสองกลุ่ม คือ ปัจจัยแรงจูงใจ หรือปัจจัยกระตุ้น และปัจจัยค้ำจุนหรือปัจจัยสุขอนามัย อย่างควบคู่กัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธมนวรรณ บุญรักษา (2556) ที่ค้นพบว่า การตัดสินใจสมัครเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผู้ที่มีการตัดสินใจเข้าร่วมสมัครเป็นส่วนหนึ่งของกองทุนประกันสังคมตาม มาตรา 40 เกิดความพึงพอใจในการตัดสินใจดังกล่าว เนื่องจากถือว่าสวัสดิการประกันสังคมให้ความมั่นคงให้กับชีวิตแก่ผู้มีรายได้น้อย และไม่ได้มีหลักประกันอื่น ๆ ซึ่งสามารถจะจ่ายเงินสมทบ เข้ากองทุนเพื่อรับสิทธิประโยชน์ทดแทนกรณีเสียชีวิต เจ็บป่วย ทูพพลภาพ และชราภาพได้อย่างไม่เดือดร้อนสอดคล้องกับรายได้ ภาวะเศรษฐกิจ และมีความสะดวกในการเข้ารับบริการรวมทั้งการชำระเงินสมทบในแต่ละเดือน อีกทั้งยังสอดคล้องกับ พิชญ์สินี ศรีเดช (2556) ที่ค้นพบว่า การตัดสินใจสมัครประกันสังคม มาตรา 40 ของผู้ทำงานที่บ้านใน

จ.เชียงใหม่ มีความคาดหวังที่จะได้รับความพึงพอใจจากสวัสดิการต่าง ๆ เช่น การได้สิทธิประโยชน์ของประกันสังคม การรับเงินช่วยเหลือกรณีบุตร การได้รับเงินสงเคราะห์กรณีเสียชีวิต การได้รับเงินช่วยเหลือค่าเดินทางไปรักษาพยาบาล และการได้รับเงินช่วยเหลือค่ายานอภัยสุขภาพหลักแห่งชาติ ซึ่งปัจจัยสวัสดิการประกันสังคมเหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับระดับการตัดสินใจสมัครประกันสังคม มาตรา 40

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ดังนี้

1) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นปัญหา ผลประโยชน์ต่อแรงงานนอกระบบ และการหาแนวทางในการสนับสนุนการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ปฏิบัติงานแต่ละองค์กร ดังนี้ 1) เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการสังกัดกระทรวงแรงงาน จำนวน 4 หน่วยงาน หน่วยงานละ 1 คน ได้แก่ แรงงานจังหวัดเชียงราย จำนวน 1 คน, จัดหางานจังหวัดเชียงราย จำนวน 1 คน, สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดเชียงราย จำนวน 1 คน, สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 20 เชียงราย จำนวน 1 คน และ 2) อนุกรรมการประกันสังคม ตัวแทนเครือข่ายแรงงานนอกระบบ จำนวน 1 คน หลังจากนั้นจะนำข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงและนำเสนอผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ต่อไป

2) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็นการสำรวจข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับประเด็นของข้อมูลทั่วไป และข้อมูลปัจจัยส่งเสริมในการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย คือ คำถามเกี่ยวกับปัจจัยอนามัย และ คำถามเกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจ จากการศึกษาทราบจำนวนที่แน่นอน จึงใช้วิธีการกำหนดกลุ่มโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1967) พิจารณาจากอำเภอที่มีสถานประกอบการและแรงงานนอกระบบมากที่สุดลงมา จำนวน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเทิง อำเภอเชียงของ และอำเภอเวียงชัย คำนวณกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรแรงงานนอกระบบ ในพื้นที่ของจังหวัดเชียงราย 405,037 คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จากการคำนวณได้จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 400 คน

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นคำถามปลายปิด (Closed-ended questions) ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป จำนวน 7 ราชข้อ ข้อมูลปัจจัยส่งเสริมในการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ คำถามเกี่ยวกับปัจจัยอนามัย จำนวน 41 ราชข้อ และ คำถามเกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจ จำนวน 22 ราชข้อ รวมทั้งสิ้น 63 ราชข้อ ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่า โดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 0.72 (ผ่านเกณฑ์) (Fokoue & Gunduz, 2015) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Opened-End Questionnaire) ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป จำนวน 4 ราชข้อ และ แนวทางการสนับสนุนแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย เพื่อสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 จำนวน 4 ราชข้อ ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงของ

เนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่า IOC พบว่า ค่า IOC เท่ากับ 1.00 (ผ่านเกณฑ์) (Turner & Carlson, 2003)

วิธีการเก็บข้อมูล สำหรับการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง ณ สำนักงานประกันสังคม จังหวัดเชียงราย และการส่งแบบสอบถามในไลน์กลุ่มเครือข่ายสำนักงานประกันสังคม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ กำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 สำหรับการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจากแหล่งงานที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการและเครือข่ายแรงงานจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ แรงงานจังหวัดเชียงราย, จัดหางานจังหวัดเชียงราย, สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดเชียงราย, สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดเชียงราย และ อนุกรรมการประกันสังคม ตัวแทนเครือข่ายแรงงานนอกระบบ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการศึกษาดูด้วยการเขียนเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์

จากการศึกษาปัจจัยส่งเสริมในการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ แรงงานนอกระบบที่ไม่ได้สมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 จำนวน 400 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 41 – 50 ปี มีอาชีพเกษตรกรสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีสถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน 5 – 6 คน และมีความไม่แน่ใจในการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 และจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล แสดงดังตารางที่ 1 และจากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก จากหน่วยงานราชการสังกัดกระทรวงแรงงานจำนวน 5 หน่วยงาน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอาชีพรับราชการ ตำแหน่งนักวิชาการแรงงานชำนาญการ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านมีแนวทางเดียวกันที่อยากให้แรงงานนอกระบบในจังหวัดเชียงราย สมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 เพื่อให้ได้รับการคุ้มครองจากภาครัฐในเรื่องสวัสดิการต่างๆ ทั้งในด้านความปลอดภัย ด้านอาชีวอนามัยและด้านสุขภาพ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของแรงงานนอกระบบ โดยการเพิ่มปัจจัยด้านแรงจูงใจในการประชาสัมพันธ์ออกหน่วยเชิงรุก การสื่อสารให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของการประกันสังคมมาตรา 40 ให้ครอบคลุมและทั่วถึง การบูรณาการทำงานร่วมกันกับองค์กรต่าง ๆ เช่น ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครแรงงาน องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่น และเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้กับแรงงานนอกระบบในการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้ข้อมูลหลัก

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	210	52.52
หญิง	190	47.50
อายุ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี	209	52.25
41 – 50 ปี	120	30.00
51 – 60 ปี	58	14.50
61 ปีขึ้นไป	13	3.25
อาชีพ		
รับจ้างทั่วไป	60	15.00
เกษตรกร	208	52.00
ค้าขาย/อาชีพอิสระ	125	31.25
อื่น ๆ	7	1.75
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับประถมศึกษา	84	28.50
มัธยมศึกษาตอนต้น	198	49.50
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	52	13.00
ตั้งแต่ปริญญาตรี ขึ้นไป	36	9.00
สถานภาพสมรส		
โสด	38	9.50
สมรส	312	78.00
หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่	50	12.50
จำนวนสมาชิกในบ้าน		
1 - 2 คน	31	7.75
3 - 4 คน	118	29.50
5 คนขึ้นไป	251	62.75
ความประสงค์		
มีความประสงค์	82	20.50
ไม่มีความประสงค์	24	6.00
ไม่แน่ใจ	294	73.50

2. ปัจจัยส่งเสริมในการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัด เชียงราย

การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่งเสริมในการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย พบว่า

ด้านปัจจัยนามัย ประกอบด้วย นโยบายและการบริหารขององค์กร การบังคับบัญชาและการควบคุมดูแล ความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ตำแหน่งงาน ความมั่นคงในการทำงาน ชีวิตส่วนตัว ค่าตอบแทน พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.01$) โดยพิจารณาตามระดับความคิดเห็น เรียงจากมากไปหาน้อย จะได้ว่า รายข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ รายข้อความมั่นคงในการทำงาน ($\bar{X}=4.76$) และ รายข้อชีวิตส่วนตัว ($\bar{X}=4.72$) รายข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ รายข้อความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน ($\bar{X}=3.20$) ถัดมาคือ รายข้อการบังคับบัญชาและการควบคุมดูแล ($\bar{X}=3.05$) ตามด้วยรายข้อสภาพการทำงาน ($\bar{X}=2.82$) รายข้อตำแหน่งงาน ($\bar{X}=2.71$) และ รายข้อความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X}=2.45$) รายข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ รายข้อความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{X}=2.32$) ถัดมาคือ รายข้อนโยบายและการบริหารขององค์กร ($\bar{X}=2.16$) และ รายข้อค่าตอบแทน ($\bar{X}=1.87$) ตามลำดับ แสดงผลดังตารางที่ 2

ด้านปัจจัยจูงใจ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการสื่อสาร ปัจจัยด้านความสะดวกในการเข้ารับบริการ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านบุคลากรสำนักงานประกันสังคม และอัตราการนำส่งเงินสมทบ ผลการศึกษา พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.31$) โดยพิจารณาตามระดับความคิดเห็น เรียงจากมากไปหาน้อย จะได้ว่า รายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ รายข้ออัตราเงินสมทบ ($\bar{X}=4.74$) และ รายข้อแรงจูงใจ ($\bar{X}=4.64$) รายข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ รายข้อบุคลากรสำนักงานประกันสังคม ($\bar{X}=3.39$) และ รายข้อความสะดวกในการเข้ารับบริการ ($\bar{X}=2.71$) และ รายข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ รายข้อการสื่อสาร ($\bar{X}=1.06$) ตามลำดับ แสดงผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยส่งเสริมในการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 จำแนกตามรายปัจจัย และรายด้าน

ปัจจัยส่งเสริมในการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
ปัจจัยอนามัย (Hygiene Factors)	3.01	0.285	ปานกลาง	
นโยบายและการบริหารขององค์กร	2.16	0.551	น้อย	9
การบังคับบัญชาและการควบคุมดูแล	3.05	0.663	ปานกลาง	4
ความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน	3.20	0.393	ปานกลาง	3
ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	2.45	0.229	น้อย	7
ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา	2.32	0.213	น้อย	8
ตำแหน่งงาน	2.71	0.216	ปานกลาง	6
ความมั่นคงในการทำงาน	4.76	0.137	มากที่สุด	1
ชีวิตส่วนตัว	4.72	0.202	มากที่สุด	2
สภาพการทำงาน	2.82	0.138	ปานกลาง	5
ค่าตอบแทน	1.87	0.107	น้อย	10
ปัจจัยจูงใจ (Motivator factors)	3.31	0.147	ปานกลาง	
การสื่อสาร	1.06	0.054	น้อยที่สุด	5
ความสะดวกในการเข้ารับบริการ	2.71	0.204	ปานกลาง	4
แรงจูงใจ	4.64	0.106	มากที่สุด	2
บุคลากรสำนักงานประกันสังคม	3.39	0.182	ปานกลาง	3
อัตราเงินสมทบ	4.74	0.191	มากที่สุด	1

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐานเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยการส่งเสริมในการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย จำนวน 3 สมมติฐานพบว่า

สมมติฐานที่ 1 แรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงรายที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสมัครเป็นผู้ประกันตน ตามมาตรา 40 แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการสมัครเป็นผู้ประกันตน ตามมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยการส่งเสริม ด้านปัจจัยอนามัยมีความสัมพันธ์กับการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการส่งเสริม ด้านปัจจัยอนามัยที่มีความสัมพันธ์กับการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านตำแหน่งงาน (Sig = 0.004) ด้านความมั่นคงในการทำงาน (Sig = 0.029) ด้านสภาพการทำงาน (Sig = 0.008) และด้านค่าตอบแทน (Sig = 0.000) โดยตัวแบบที่ศึกษาสามารถทำนายได้ถูกต้องร้อยละ 21.80 ($R^2 = 0.218$) (ตารางที่ 3) สามารถเขียนให้อยู่ในรูปสมการเชิงเส้นตรงที่ได้เพื่อทำนายการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย ได้ดังนี้

$$Y' = 4.740 + 0.582(X_6) + 0.677(X_9) + 0.123(X_{10})$$

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยการส่งเสริม ด้านปัจจัยจิตใจมีความสัมพันธ์กับการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการส่งเสริม ด้านปัจจัยจิตใจที่มีความสัมพันธ์กับการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านการสื่อสาร (Sig = 0.000) ด้านความสะดวกในการเข้ารับบริการ (Sig = 0.000) ด้านบุคลากรสำนักงาน (Sig = 0.000) และด้านอัตราการนำส่งเงินสมทบ (Sig = 0.000) โดยตัวแบบที่ศึกษาสามารถทำนายได้ถูกต้องร้อยละ 53.80 ($R^2 = 0.538$) (ตารางที่ 4) สามารถเขียนให้อยู่ในรูปสมการเชิงเส้นตรงที่ได้ เพื่อทำนายการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย ได้ดังนี้

$$Y' = 0.156 + 0.113(X_1) + 0.232(X_2) + 0.345(X_4) + 0.132(X_5)$$

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถอธิบายข้อประเด็นที่ค้นพบได้ว่า ปัญหาแรงงานนอกระบบ คือ แรงงานนอกระบบขาดการพัฒนาด้านทักษะความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ เนื่องจากไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงาน เป็นการประกอบอาชีพอิสระ ทำให้ความสามารถในการต่อรองกับนายจ้างมีน้อย ได้รับค่าแรงไม่คงที่ และขาดการคุ้มครองในเรื่องสวัสดิการในด้านความปลอดภัย ด้านอาชีวอนามัยและด้านสุขภาพ อีกทั้งแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ ตลอดจนไม่มีองค์กรที่จะมาบริหารจัดการในด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของแรงงานนอกระบบที่ครอบคลุมและทั่วถึง และหากมีการนำแรงงานนอกระบบเหล่านี้เข้ารับประกันสังคมมาตรา 40 จะเกิดประโยชน์ทั้งต่อแรงงานและนายจ้าง เช่น ได้รับเงินค่าทดแทนการขาดรายได้เมื่อประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้เมื่อทุพพลภาพ ได้รับเงินค่าทำศพกรณีเสียชีวิต ได้รับเงินค่าสงเคราะห์บุตร และได้รับเงินค่าบำเหน็จชราภาพ และเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทำให้แรงงานมีสวัสดิการ และได้รับการคุ้มครอง

ตามกฎหมายประกันสังคม อีกทั้งนายจ้างไม่จำเป็นต้องแบกรับภาระเมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้นเพียงฝ่ายเดียว กรณีเกิดข้อพิพาททางกฎหมาย และ แนวทางที่จะสนับสนุนให้แรงงานนอกระบบจังหวัดเชียงราย สมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 คือ การสร้างแรงจูงใจ เช่น การประชาสัมพันธ์ออกหน่วยเชิงรุก สร้างการรับรู้ให้กับแรงงานนอกระบบ เพื่อทราบถึงสิทธิประโยชน์ของการประกันสังคมมาตรา 40 การให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับค่าใช้จ่าย กฎหมายประกันสังคม บุรณาการ ร่วมกับการทำงานร่วมกันกับองค์กรท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับแรงงานนอกระบบ

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2

ปัจจัยอนามัย	β	Std. Error	t	p-value
ค่าคงที่	4.740	0.440	10.768	0.000
นโยบายและการบริหารขององค์กร	0.276	0.171	1.615	0.107
การบังคับบัญชาและการควบคุมดูแล	0.057	0.213	0.266	0.790
ความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน	0.278	0.194	1.433	0.153
ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	0.075	0.158	0.472	0.637
ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา	0.602	0.219	0.745	0.256
ตำแหน่งงาน	0.582	0.199	2.927	0.004*
ความมั่นคงในการทำงาน	0.677	0.310	2.186	0.029*
ชีวิตส่วนตัว	0.077	0.042	1.820	0.069
สภาพการทำงาน	0.104	0.039	2.646	0.008*
ค่าตอบแทน	0.123	0.031	3.937	0.000*

$$R^2 = 0.218, F = 2.798, *p < .05$$

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3

ด้านแรงจูงใจ	β	Std. Error	t	p-value
ค่าคงที่	0.156	0.113	1.382	0.028
ด้านการสื่อสาร	0.113	0.039	4.929	0.000*
ด้านความสะดวกในการเข้ารับบริการ	0.232	0.042	5.549	0.000*
ด้านแรงจูงใจ	0.063	0.042	1.481	0.139
ด้านบุคลากรสำนักงาน	0.345	0.043	8.064	0.000*
ด้านอัตราการนำส่งเงินสมทบ	0.132	0.035	3.810	0.000*

$$R^2 = 0.538, F = 23.928, *p < .05$$

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ปัจจัยการส่งเสริม ด้านปัจจัยอนามัยในด้านตำแหน่งงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านสภาพการทำงาน และด้านค่าตอบแทน มีความสัมพันธ์กับการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย จะเห็นได้ว่า ด้านความมั่นคงในการทำงานมีอิทธิพลต่อการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 มากที่สุด และ ปัจจัยการส่งเสริม ด้านปัจจัยจิตใจที่มีความสัมพันธ์กับการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านความสะดวกในการเข้ารับบริการ ด้านบุคลากรสำนักงาน และ ด้านอัตราการนำส่งเงินสมทบ ซึ่งจะสังเกตได้ว่า เมื่อมีการติดต่อสำนักงานประกันสังคม ด้านบุคลากรสำนักงานมีอิทธิพลต่อการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 มากที่สุด และ จากแนวทางการสนับสนุนให้แรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย สมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 พบว่า การสร้างแรงจูงใจเชิงรุก เพื่อสร้างการรับรู้ถึงสิทธิประโยชน์ของการประกันสังคม มาตรา 40 รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับค่าใช้จ่าย สวัสดิการที่แรงงานจะได้รับ กฎหมายประกันสังคม สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับแรงงานนอกระบบ และส่งผลให้เกิดการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ได้มากขึ้น

โดยสรุปแล้ว ความต้องการให้แรงงานนอกระบบในจังหวัดเชียงราย สมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 เพื่อให้ได้รับการคุ้มครองจากภาครัฐในเรื่องสวัสดิการต่าง ๆ ด้านความปลอดภัย ด้านอาชีวอนามัยและด้านสุขภาพ และด้านรายได้ รวมถึงความมั่นคงเมื่อไม่สามารถทำงานต่อได้ หรือเกิดอุบัติเหตุ ทั้งนี้เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของแรงงานนอกระบบ โดยการเพิ่มปัจจัยด้านแรงจูงใจในการประชาสัมพันธ์ การสื่อสารให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของการประกันสังคม มาตรา 40 ให้ครอบคลุมและทั่วถึง

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 จากการทำงานวิจัยครั้งนี้ เหตุผลปัจจัยอ้อมมี ด้านความมั่นคงในการทำงาน การประกันสังคมมาตรา 40 เงินทดแทนการขาดรายได้จากกรณีเจ็บป่วยมีความจำเป็นต่อความมั่นคงในการทำงาน เป็นเหตุผลที่สำคัญที่สุด และปัจจัยจูงใจ ด้านอัตราการนำส่งเงินสมทบ เพราะความคุ้มค่าของเงินสมทบเทียบกับสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับ เป็นเหตุผลที่สำคัญรองลงมา นั้น สำนักงานประกันสังคมจึงสามารถนำเหตุผลดังกล่าวมาปรับปรุง เพิ่มประเภทความคุ้มครองสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ในด้านค่ารักษาพยาบาล ค่าชดเชยการขาดรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ เพื่อเป็นปัจจัยส่งเสริมในการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบต่อไปได้

1.2 จากผลการศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยอ้อม ในรายช้อนโยบายและการบริหาร ขององค์กรรายข้อความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน รายข้อความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา และ รายข้อความตอบแทน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด และปัจจัยแรงจูงใจ รายข้อการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงควรให้ความสำคัญและพัฒนาการบริการ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ในรายข้อดังกล่าว เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40

1.3 จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก สำนักงานประกันสังคม สามารถนำแนวทางในเรื่องปัจจัยจูงใจ ด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของการประกันสังคมมาตรา 40 เชิงรุกให้กับแรงงานนอกระบบได้

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า ปัจจัยการส่งเสริม ด้านปัจจัยอ้อมในด้านตำแหน่งงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านสภาพการทำงาน และด้านค่าตอบแทน และ ปัจจัยการส่งเสริม ด้านปัจจัยจูงใจ ในด้านการสื่อสาร ด้านความสะดวกในการเข้ารับบริการ ด้านบุคลากรสำนักงาน และด้านอัตราการนำส่งเงินสมทบ มีอิทธิพลต่อการสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ โดยจะเห็นว่าการสร้างแรงจูงใจ โดยชี้ประโยชน์ถึงแรงงานนอกระบบโดยตรง ทั้งด้านการรักษาพยาบาล ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านค่าตอบแทน และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้แรงงานนอกระบบตัดสินใจสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ได้ง่ายขึ้น ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของจำนวนการดูแลสวัสดิภาพของแรงงาน การติดตามและประเมินผลประสิทธิภาพของประกันสังคมมาตรา 40 ดังนั้นสำนักงานประกันสังคมควรคำนึงถึงปัจจัยที่กล่าวมานี้ เพื่อพัฒนาระบบการดูแล คุ้มครองแรงงานที่ดูแลรับผิดชอบอยู่ เพื่อให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้สนใจอาจใช้ประเด็นการศึกษาและแนวทางการสนับสนุนให้แรงงานนอกระบบ จังหวัดเชียงราย สมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 นำไปขยายผลศึกษาต่อในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบและศึกษาองค์ประกอบ และความน่าเชื่อถือของการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อนำผลการศึกษามาปรับปรุง พัฒนา ในด้านการประชาสัมพันธ์ และเพิ่มประเภทความคุ้มครอง สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องและเหมาะสมต่อไป

บรรณานุกรม

- ดารณี เทียนเครือ. (2558). *การรับรู้และความคิดเห็นต่อการประกันสังคม มาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบ ในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธมนวรรณ บุญรักษา. (2556). *การตัดสินใจสมัครเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปัญญากร วงศ์ฉายา, เล็ก สมบัติ, และ สุรางค์รัตน์ วศินารมณั. (2558). *การรับรู้และการตัดสินใจเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ของผู้ประกอบการอาชีพอิสระ สำนักงานประกันสังคมจังหวัดแพร่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิชญ์ฉิณี ศรีเดช. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครประกันสังคม มาตรา 40 ของผู้ทำงานที่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รวีวรรณ วัฒนพานิช. (2554). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้ประกอบอาชีพอิสระที่มีต่อการประกันสังคมตามมาตรา 40 ศึกษากรณี ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ในพื้นที่เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 5(2), 69–73.*
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). *การบริหารการตลาดแนวใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- ลัญญา จันทรรอด, ทศนัณย์ ปัทมสนธิ, และ ธนัช กนกเทศ. (2559). *แนวทางส่งเสริมการดำเนินงานขยายความคุ้มครองประกันสังคมสู่แรงงานนอกระบบ ในพื้นที่จังหวัดอุตรดิตถ์. ในการประชุมสัมมนาวิชาการ ราชภัฏนครสวรรค์วิจัย ครั้งที่ 1 (น. 1023–1032).*
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). *สรุปผลที่สำคัญ การสำรวจแรงงานนอกระบบ 2562*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง. สืบค้นจากhttp://www.nso.go.th/sites/2014en/Survey/social/labour/informalEmployment/2019/2562__workerOutSum.pdf
- Fokoue, E., & Gunduz, N. (2015). An information-theoretic alternative to the Cronbach's Alpha Coefficient of item reliability. *British Journal of Mathematics & Computer Science, 15*(1).
- Herzberg, F. (1993). *Motivation to work* (Rev. ed.). New York: Routledge.
- Turner, R., & Carlson, L. (2003). Indexes of item-objective congruence for multidimensional items. *International Journal of Testing, 3*, 163–171.
- Unni, J., & Rani, U. (2003). Social Protection for Informal Workers: Insecurities, Instruments and Institutional Mechanisms. *Development and Change, 34*, 127-161.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). New York: Harper & Row.